

Sygn. akt II Ca 367/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2014r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący- Sędzia SO Marek Kurkowski

Sędzia SO Patrycja Gruszczyńska-Michurska

Sędzia SO Monika Kuźniar (spr.)

Protokolant: Elżbieta Biała

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2014r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko K. C.

o opróżnienie lokalu mieszkalnego

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu

z dnia 13 grudnia 2013r.

sygn. akt I C 808/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że orzeka, iż pozwanemu przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego od Gminy W., nakazując wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez Gminę W. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego; zmienia go także w punkcie IV w ten sposób, że przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu na rzecz r. pr. J. F. kwotę 221,40 zł kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, w tym kwotę 41,40 zł podatku VAT oraz kwotę 13,30 zł tytułem wydatków;

II. w pozostałym zakresie apelację oddala;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 60 zł kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu na rzecz r. pr. J. F. kwotę 73,80 zł – w tym podatek VAT w kwocie 13,80 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt II Ca 367/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w pkt I nakazał pozwanemu, aby opuścił, opróżnił, i wydał powodowi lokal mieszkalny nr (...) położony we W. przy ul. (...); w pkt II orzekł, że pozwanemu nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego od Gminy W. i w pkt III zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 337,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia stanu faktycznego.

Powód M. K. jest właścicielem lokalu mieszkalnego nr (...) usytuowanego na 11 kondygnacji w budynku przy ul. (...) we W.. Lokal składa się z dwóch pokoi, kuchni, łazienki, WC oraz przedpokoju. W lokalu zamieszkuje powód M. K. wraz z pozwanym K. C.. Pozwany prowadzi osobne gospodarstwo domowe, zajmuje jeden pokój. Powód wraz z żoną w 1980 r., jako rodzina zastępcza, wzięli z Domu Dziecka na wychowanie małoletniego wówczas pozwanego K. C., nie przysposabiając pozwanego. Pozwany od początku sprawiał problemy wychowawcze; nie chciał się uczyć, nie pomagał w pracach domowych. Problem pogłębił się po śmierci żony powoda w 2004 r. Od tego czasu powód i pozwany pozostają w stałym konflikcie. Pozwany był agresywny wobec powoda, często stosował przemoc psychiczną, w tym werbalną - przeklinał, używał obelżywych słów, a także przemoc fizyczną - pozwany popychał powoda, bił. Często w mieszkaniu dochodziło do rękoczynów, również w obecności świadków w wyniku których powód doznawał licznych obrażeń w postaci siniaków. W okresie od 2010 r. do 2012 r. w mieszkaniu miało miejsce 7 interwencji Policji. Pozwany nie odwiedzał powoda podczas jego pobytu w szpitalu, nie interesował się jego stanem zdrowia. Pozwany K. C. pracował jako kasjer, dozorca i magazynier. Obecnie nie pracuje, nie korzysta z pomocy finansowej oraz pomocy socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, nie pobiera również świadczeń emerytalno - rentowych. Pozwany jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku, wykonuje prace dorywcze, zbiera puszkę i surowce wtórne. Pozwany korzystał z pomocy finansowej pomocy społecznej jednorazowo, uzyskując w kwietniu 2013 r. zasiłek ceowy w wysokości 300 zł. Do marca 2013 r. odbywał karę pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 200 k.k. Powód nie odwiedzał pozwanego podczas jego pobytu w zakładzie karnym. Pozwany zaledwie symbolicznie, od niedawna uczestniczy w kosztach utrzymania mieszkania zajmowanego wspólnie z powodem, nie pomaga w pracach domowych. W związku ze zgłoszoną przez pozwanego K. C. przemocą domową ze strony powoda M. K., w okresie od dnia 28 czerwca 2010 r. do dnia 16 marca 2011 r. dla rodziny prowadzona była Niebieska Karta. Od dnia 16 marca 2011 r. pozwany nie zgłaszał potrzeby dalszego uzyskiwania wsparcia, ponieważ sytuacja w rodzinie ustabilizowała się, nie zgłaszał faktu doświadczania przemocy i we własnym zakresie radził sobie z zaistniałą sytuacją w rodzinie.

Uzasadniając rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wskazał, że powód udowodnił, iż postępowanie pozwanego jest rażąco naganne i uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, a zatem w sprawie ma zastosowanie przepis art. 13 ust. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów. Pozwany bowiem nie partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania zajmowanego wspólnie z powodem, dopuszcza się nadto względem powoda przemocy, w mieszkaniu dochodzi do interwencji policji. Wbrew zapisom niebieskiej karty, Sąd nie dał wiary twierdzeniom pozwanego, że to on jest ofiarą przemocy ze strony powoda, za czym przemawia różnica wieku i stanu zdrowia powoda i pozwanego. Sąd Rejonowy, z powołaniem podstawy prawnej – art. 222 § 1 k.p.c. uznał ponadto, że pozwanemu nie przysługują żadne prawa względem mieszkania powoda i okoliczność zamieszkiwania przez niego bez tytułu prawnego nakazuje uwzględnienie powództwa. Sąd uznał, że pozwany nie należy do kategorii osób, wobec których istnieje obowiązek orzeczenia o istnieniu uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, albowiem pozwany jest osobą zdrową, która może podjąć zatrudnienie i osiągać z tego tytułu stały dochód. Sąd uwzględnił również okoliczność, że pozwany prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe i nie jest obowiązany zapewniać utrzymania innym osobom. Wiek i stan zdrowia pozwanego świadczą o tym, że nie będzie on musiał w najbliższym czasie korzystać ze świadczeń emerytalno-rentowych, jak również pomocy społecznej.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany za pośrednictwem pełnomocnika z urzędu, który domagał się jego zmiany i oddalenia powództwa w całości, ewentualnie zmiany pkt II poprzez ustalenie, że pozwanemu przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego i nakazania wstrzymania wykonania opróżnienia lokalu w stosunku do pozwanego do czasu złożenia przez Gminę W. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, jak też zmiany w pkt III poprzez odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu oraz zmiany w pkt

IV poprzez przyznanie pełnomocnikowi pozwanego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu w wysokości 234,70 zł. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu za II instancję, przyznanie pełnomocnikowi pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za II instancję w wysokości 73,80 zł i rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pozwanego.

Sądowi I instancji zarzucił naruszenie art. 14 ust. 4 pkt 5 ustawy o ochronie praw lokatorów poprzez jego niezastosowanie, które to naruszenie doprowadziło do nieuzasadnionego orzeczenia o braku uprawnienia pozwanego do otrzymania lokalu socjalnego; naruszenie art. 14 ust. 5 w zw. z art. 13 ust. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pozwany swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie i tym samym nie spełnia przesłanek do orzeczenia o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego; naruszenie art. 14 ust. 3 ustawy o ochronie praw lokatorów poprzez jego błędną wykładnię i stwierdzenie, że nie istnieją przesłanki do orzeczenia wobec pozwanego uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, podczas gdy szczególna sytuacja materialna oraz rodzinna pozwanego uzasadnia przyznanie mu takiego uprawnienia; naruszenie § 9 pkt 1 w zw. z § 15 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyznaniu kosztów zastępstwa procesowego sprzecznie z ustawową stawką z pominięciem niezbędnych udowodnionych wydatków pełnomocnika ustanowionego z urzędu; naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia i oceny materiału dowodowego oraz poprzez przekroczenie swobodnej jego oceny, przez nieodniesienie się do zeznań świadków M. N. i R. G. oraz sprzeczność poczynionych ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym; naruszenie art. 102 kpc poprzez jego niezastosowanie, mimo istnienia wyjątkowych okoliczności przemawiających za odstąpieniem od obciążania pozwanego kosztami procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała częściowo na uwzględnienie.

Sąd Odwoławczy rozważył na nowo cały zebrany w sprawie materiał dowodowy i dokonał jego własnej oceny, w następstwie czego uznał, że Sąd I instancji w przeważającym zakresie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd II instancji przyjął za własne. Wskazać jednak należy, że z części zgromadzonych w sprawie dowodów Sąd Rejonowy wyciągnął nie do końca właściwe wnioski, co w konsekwencji skutkowało koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku w części. W pewnym zakresie Sąd Odwoławczy nie podzielił również oceny prawnej przysługującego powodowi roszczenia.

Z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń wynika, że w sprawie niniejszej powód domagał się nakazania pozwanemu, aby opuścił i opróżnił lokal mieszkalny przy ul. (...), stanowiący jego własność. Żądanie zostało uzasadnione pasożytniczym charakterem życia pozwanego, jego demoralizacją, przestępczym charakterem życia i stosowaniem przemocy fizycznej i psychicznej wobec powoda.

Uzasadniając zaskarżone orzeczenie, Sąd Rejonowy, jako jedną z dwóch podstaw roszczenia powoda i tym samym rozstrzygnięcia, wskazał na brzmienie przepisu art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2005.31.266 j.t.).

Sąd Odwoławczy zauważa, że w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy niewłaściwie zastosował ww. przepis art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, błędnie zakładając, że powód posiada legitymację czynną do wystąpienia z powództwem na podstawie ww. przepisu.

Nie ulega wątpliwości, że strony zajmują lokal, którego powód jest jedynym właścicielem, co wynika z treści księgi wieczystej. Oznacza to, że w sprawie niniejszej nie ma zastosowania art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Zgodnie z treścią

tego przepisu, współlokator może wytoczyć powództwo o nakazanie przez sąd eksmisji małżonka, rozwiedzionego małżonka lub innego współlokatora tego samego lokalu, jeżeli ten swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie. W rozumieniu art. 2 ust. 1 powołanej ustawy, lokatorem jest najemca lokalu lub osoba używająca lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności, zaś właścicielem - wynajmujący lub inna osoba, z którą wiąże lokatora stosunek prawny uprawniający go do używania lokalu (pkt 1, 2). Współlokatorem jest natomiast lokator, któremu przysługuje tytuł prawny do używania lokalu wspólnie z innym lokatorem (pkt 3).

A zatem, w relacjach obligacyjnych, strony procesu nie są w rozumieniu ustawy współlokatorami.

Mimo tego, orzeczenie Sądu Rejonowego zawarte w pkt I wyroku jest prawidłowe, a swą podstawę znajduje w przepisie art. 222 § 1 k.c., który stanowi, że właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania jego rzeczą może wynikać m.in. ze stosunku obligacyjnego (najem, dzierżawa, leasing, użyczenie).

Tytuł prawny, na podstawie którego osoba zajmuje lokal, może mieć oparcie w różnych stosunkach prawnych, w tym również w stosunkach prawnorodzinnych. Powód wskazywał, że pozwany jest zameldowany w jego lokalu mieszkalnym, mieszka tam odkąd był dzieckiem. Analiza akt sprawy pozwala na stwierdzenie, że pozwany od wielu lat, na zasadzie więzi rodzinnych zajmował lokal powoda, na podstawie umowy użyczenia, do której zastosowanie ma art. 710 k.c. stanowiący, że przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Zawarcie umowy użyczenia nie jest uzależnione od zachowania formy szczególnej, bez względu na przedmiot użyczenia. Umowa ta może być zawarta także w sposób dorozumiany.

Jak wynika z okoliczności niniejszej sprawy, pozwany nie płacił powodowi wynagrodzenia (czynszu) za korzystanie z jego nieruchomości. W związku z tym, uznać należy, że pozwany zajmował lokal na mocy użyczenia, zawartej przez fakty konkludentne. Wobec zaś faktu, że pozwany był zameldowany w lokalu, a strony nie zawierały umowy ani w sposób pisemny, ani ustny, przyjęć należało, że umowa użyczenia, zawarta, jak wskazano wyżej, w sposób dorozumiany, była umową na czas nieokreślony. Symboliczne uczestniczenie zaś przez pozwanego w kosztach utrzymania mieszkania poprzez dokładanie się do opłat, mieści się w ramach stosunku użyczenia, gdyż biorący do używania jest zobowiązany do ponoszenia zwykłych kosztów utrzymania rzeczy użyczonej (art. 713 k.c.).

Konsekwencją uznania, że strony łączyła umowa użyczenia, jest to, że powód mógł, na zasadach określonych w kodeksie cywilnym, jako właściciel nieruchomości wypowiedzieć pozwanemu tę umowę, chociażby przez wniesienie pozwu (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11.09.1997 r., opubl. OSN 1997/12/191).

Przepisy kodeksu cywilnego regulujące użyczenie (art. 710 i nast. k.c.) nie określają terminów wypowiedzenia. Jeżeli przedmiotem użyczenia jest lokal mieszkalny, to okres jego wypowiedzenia winien być analogiczny jak przy najmie (tak J. Gudowski – Komentarz do KC, G. Bieniek /.../ Warszawa 1997, Księga trzecia, tom II str. 221 – dot. art. 715 kc).

Stosując zatem powołane wyżej uregulowanie należy uznać, że wygaśnięcie umowy użyczenia łączącej strony procesu nastąpiło z dniem 31.12.2012r. po upływie 3 miesięcy od doręczenia pozwanemu pisma zawierającego wypowiedzenie - odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 31.08.2012 r. (k. 25). Początek biegu trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia zgodnie z treścią art. 688 k.c. nastąpił w tym samym dniu.

A skoro w dniu wydania wyroku termin wypowiedzenia już upłynął, to w związku z tym powództwa nie można było uznać za przedwczesne.

W konsekwencji, wraz z rozwiązaniem stosunku prawnego, który dawał pozwanemu prawo do mieszkania w spornym lokalu, pozwany zajmuje nieruchomość powoda bez tytułu prawnego. Żądanie powoda orzeczenia eksmisji pozwanego w takiej sytuacji jest zasadne i znajduje swoje oparcie w treści art. 222 § 1 k.c. w zw. z art. 718 § 1 k.c.

W tym miejscu wskazać jeszcze należy, że Sąd Odwoławczy, dokonując analizy żądania pozwu, nie wyszedł poza okoliczności faktyczne wskazane celem uzasadnienia roszczenia. W uzasadnieniu pozwu powód powoływał się na swoje prawo własności spornego lokalu, załączył również do pozwu odpis z księgi wieczystej, której treść wpisu w dziale II potwierdza tę okoliczność. Ustanowione w art. 321 k.p.c. ograniczenie oznacza, że sąd nie może uwzględnić roszczenia w oparciu o inną podstawę faktyczną niż podana w pozwie, gdyż byłoby to dokonaniem przez sąd zmiany powództwa, do czego nie jest on uprawniony (por. orzeczenie SN z dnia 30 grudnia 1954 r., I C 1729/53, OSNCK 1956, Nr 3, poz. 64). Konsekwentnie, sąd nie jest związany podstawą prawną powództwa i może badać jej prawidłowość w zakresie określonej przez powoda podstawy faktycznej.

W granicach wniosków apelacji, Sąd Odwoławczy dokonał oceny wypowiedzenia pozwanemu umowy użyczenia w kontekście zasad współżycia społecznego.

Jak wynika z zeznań powoda, przyczyną wypowiedzenia umowy był w głównej mierze istniejący między stronami konflikt, który nasilił się po śmierci matki zastępczej pozwanego, a żony powoda.

W tym miejscu zasygnalizować trzeba, że Sąd Odwoławczy nie podzielił stanowiska Sądu Rejonowego, że tylko pozwany jest winien istniejącego konfliktu. Należy wskazać, że powołane przez pozwanego okoliczności, takie jak: interwencje policji w lokalu na wniosek obu stron, wezwanie dla powoda karetki pogotowia, jednokrotne odwiedzenie go przez pozwanego w szpitalu, partycypacja pozwanego w opłatach mieszkaniowych w wysokości po 50 zł miesięcznie, czy też prowadzenie w okresie niepełnych 9 miesięcy – na przełomie lat 2010 /2011 - Niebieskiej Karty w związku ze zgłoszoną przez pozwanego przemocą fizyczną ze strony powoda, są wystarczające do obalenia ustaleń faktycznych Sądu w zakresie nagannego zachowania pozwanego względem powoda i nie mogą prowadzić do przyjęcia, że takie zachowanie pozwanego jest jedyną przyczyną istniejącego stanu rzeczy.

Mimo braku obiektywnych dowodów dla ustalenia, która ze stron jest w istocie winna nieporozumień, faktem bezspornym jest, że strony są w stałym i trwającym od lat konflikcie. W takich okolicznościach już sam ten fakt, oraz brak porozumienia między stronami był wystarczającą przyczyną, aby uznać wypowiedzenie złożone przez powoda za skuteczne. Tym bardziej, że strony łączyła umowa zawarta na czas nieokreślony i w związku z tym możliwość jej wypowiedzenia bez względu na przyczynę powinna być zawsze dopuszczalna.

Zdaniem Sądu żądanie powoda nie jest sprzeczne z treścią art. 5 k.c. – nie narusza zasad współżycia społecznego, ani też nie stanowi nadużycia prawa. W szczególności, że ochrona własności jest zasadą konstytucyjną, a w sprawie nie zachodzą wyjątkowe okoliczności, które można by przeciwstawić prawu powoda.

Jak wskazano już wcześniej, lokatorem w rozumieniu ustawy jest najemca lokalu lub osoba używająca lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności. Z jednoznacznego brzmienia tego przepisu wynika, że aby uzyskać status lokatora w rozumieniu ustawy należy używać lokalu na podstawie tytułu prawnego, a tytuł prawny musi być inny niż prawo własności. Poza zakresem pojęcia "lokator" w rozumieniu ustawy z 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego pozostają jedynie te osoby, które używają lokalu bez tytułu prawnego, oraz używają lokalu, gdyż służy im prawo własności nieruchomości, prawo własności budynku, w którym znajduje się lokal oraz prawo użytkowania wieczystego gruntu, na którym posadowiony jest budynek wraz ze znajdującym się w nim lokalem, a także odrębna własność lokalu.

Wszystkie inne osoby używające lokal na podstawie jakiegokolwiek tytułu prawnego, są lokatorami w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2004 r. V CA 1/04 LEX nr 503242).

Uznając, że łączący strony stosunek prawny został ostatecznie pozwanemu wypowiedziany przez wniesienie pozwu w niniejszej sprawie, pozwany utracił tytuł prawny do lokalu mieszkalnego powoda. W konsekwencji Sąd winien był obligatoryjnie zamieścić orzeczenie o lokalu socjalnym. Przepis art. 14 ust. 1 zd. 1 powołanej ustawy stanowi, że w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu sąd orzeka o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku

takiego uprawnienia wobec osób, których nakaz dotyczy. Jego ust. 4 pkt 5 stanowi zaś, że Sąd nie może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego wobec osoby posiadającej status bezrobotnego.

Wyłączenie obowiązku Sądu w zakresie orzeczenia o uprawnieniu do lokalu socjalnego zawiera uregulowanie zawarte w ust. 5 przepisu art. 14 ustawy o ochronie praw lokatorów, gdzie wskazano, że Sąd może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, w szczególności jeżeli nakazanie opróżnienia następuje z przyczyn, o których mowa w art. 13.

Ponadto, wyłączenie takowego obowiązku zawiera też przepis art. 17 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego. Przepis ten stanowi, że przepisów art. 14 i 16 ustawy nie stosuje się, gdy powodem opróżnienia lokalu jest stosowanie przemocy w rodzinie lub wykraczanie w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, albo niewłaściwe zachowanie czyniące uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku albo gdy zajęcie lokalu nastąpiło bez tytułu prawnego.

Co szczególnie istotne – wyłączenie obowiązku Sądu w zakresie orzeczenia o uprawnieniu do lokalu socjalnego następuje jedynie w przypadku, gdy – zgodnie z art. 17. ust. 2 ustawy – Sąd, nakazując opróżnienie lokalu z powodów, o których mowa w ust. 1, wskaże te powody w wyroku.

Sąd I instancji, uzasadniając zaskarżone orzeczenie w pkt I, nakazujące pozwanemu, aby opuścił, opróżnił i wydał powodowi lokal mieszkalny we W. przy ul. (...), podał, że podstawą orzeczenia jest przepis art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. naganna postawa pozwanego wobec powoda, wyrażająca się w uporczywym czynieniu uciążliwym korzystanie przez powoda ze swojego lokalu.

Wbrew stanowisku Sądu I instancji, okoliczność ta nie uprawniała Sądu Rejonowego do orzeczenia o braku uprawnienia pozwanego do otrzymania lokalu socjalnego na podstawie art. 17 ust. 1 i art. 14 ust. 5 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, albowiem nie została spełniona przesłanka wynikająca z art. 17 ust. 2 powołanej ustawy, tj. Sąd, nakazując opróżnienie lokalu z powodów wskazanych w uzasadnieniu, nie wskazał tych powodów w sentencji wyroku, zaś powód nie kwestionował orzeczenia (nie złożył apelacji) w tym zakresie.

Jeśli zatem pozwany posiadał status lokatora i w chwili wydania zaskarżonego orzeczenia posiadał status bezrobotnego, jak również Sąd I instancji nie podał w wyroku, że eksmisja orzeczona została z powodów określonych w treści art. 13 i 17 ustawy (wykraczanie w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, rażąco naganne postępowanie, stosowanie przemocy w rodzinie, niewłaściwe zachowanie czyniące uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku, zajęcie lokalu bez tytułu prawnego), to Sąd I instancji nie mógł nie orzec o uprawnieniu pozwanego do lokalu socjalnego.

Nie zmienia tej oceny fakt, że pozwany jest osobą dorosłą, młodą i nie posiada zobowiązań alimentacyjnych. Analiza sytuacji życiowej pozwanego nie pozwalała Sądowi Okręgowemu na stwierdzenie, że pozwany jest w stanie zapewnić sobie mieszkanie na wolnym rynku, skoro opuścił zakład karny, nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych, korzysta z pomocy MOPS, nie posiada żadnego majątku ani prawa do innego lokalu, a utrzymuje się ze zbierania puszek i makulatury, choruje na schorzenia przewodu pokarmowego.

Ocena sytuacji pozwanego nie może zaś być dokonywana przez pryzmat jego karalności, gdyż ta okoliczność nie może mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia o uprawnieniu, które przysługuje pozwanemu, wobec spełnienia przesłanek ustawowych, z mocy ustawy od Gminy W., jako podmiotu zobowiązanego do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.

Postanowieniem z dnia 3 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy uzupełnił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznał pełnomocnikowi pozwanego – r.pr. J. F. koszty nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu w wysokości 127,60 zł.

Zgodnie z § 9 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu stawka minimalna za prowadzenie spraw opróżnienie lokalu mieszkalnego wynosi 120 zł. § 2 pkt 1 powołanego rozporządzenia stanowi, że zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Zgodnie z § 2 pkt 3 w sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, opłaty, o których mowa w ust. 1, sąd podwyższa o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach. § 15 pkt 1 i 2 stanowi, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych oraz niezbędne, udokumentowane wydatki radcy prawnego.

Sąd Odwoławczy, biorąc pod uwagę nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, uznał za zasadne przyznanie pełnomocnikowi pozwanego z urzędu wynagrodzenie w wysokości 150% stawki minimalnej – tj. 180 zł, powiększonej o podatek VAT w wysokości 41,40 zł. Sąd Odwoławczy uznał też za udokumentowane wydatki pełnomocnika w wysokości 13,30 zł.

Mając powyższe na uwadze Sąd Odwoławczy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 14 ust. 4 pkt 5 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego zmienił zaskarżony wyrok w pkt II w ten sposób, że orzekł, iż pozwanemu przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego od Gminy W. i nakazał wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez Gminę W. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego; zmienił go także w punkcie IV w ten sposób, że przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu na rzecz r. pr. J. F. kwotę 221,40 zł kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, w tym kwotę 41,40 zł podatku VAT oraz kwotę 13,30 zł tytułem wydatków, o czym orzeczono jak w pkt I sentencji.

Sąd Okręgowy nie znalazł natomiast podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia w pkt III poprzez nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania. Art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Powództwo zostało uwzględnione w całości, a zatem Sąd udzielił ochrony roszczeniu powoda, a w konsekwencji dochodzenie przez niego praw należało uznać za celowe. Z tego względu pozwany winien zwrócić powodowi koszty procesu. Trudna sytuacja materialna pozwanego nie może stanowić przesłanki do odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami procesu. Zastosowanie wobec pozwanego art. 102 k.p.c. prowadziłoby do pokrzywdzenia powoda, którego sytuacja – wobec podeszłego wieku, konieczności finansowania materiałów i usług medycznych, oraz pełnego utrzymania zamieszkiwanej nieruchomości – nie uzasadnia pozbawienia go możliwości żądania zwrotu poniesionych przez niego kosztów przedmiotowego procesu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Odwoławczy, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie, o czym orzeczono jak w pkt II sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, zawarte w pkt III sentencji, zapadło w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 10 pkt 1, § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Zasądzona kwota 60 zł stanowi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, zawarte w pkt IV sentencji, zapadło w oparciu o § 9 pkt 1, § 2 pkt 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zasądzona kwota 60 zł stanowi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.